

POCÍHAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

11. číslo

Budyšin, november 1969

Lětnik 19

Hrono na nazymnik

My budžemy wěčnje při Knjezu.

1. Tes. 4. 17

To pisa swj. Pawoł Tesalonskim k tróštej. Hnydom po našim teksće steji: „Tróštujće so mjez sobu z tymi słowami!“ A prjedy rěka: „Ja pak wam, lubi brajta, nochcu zamjelčec wo tych, kiž su wusnyli, zo njebyšće žarowali kaž druzy, kotřiž žaneje nadźije nimaju.“

My spominamy w tutym měsacu tež na tych, kotřiž su wusnyli, a žaruje my wo nich, wosebje hdyž rana hišće krawi a my wo njebočičkich prajimy: „Woni móhli hišće mjez nami być! Woni su nas přezahe wopušćili!“ Naše žarowanje je hinaše hač tych, kotřiž žaneje nadźije nimaju. My spěwamy na pohrjebach: „Jezus moja nadźija!“ Pawoł pisa krótko před našim tekstom cyle jasnje: „Hdyž wěrimy, zo je Jezus wumřel a stanyl, Bóh tež tych z nim přiwjedže, kiž su w Jezusu wusnyli.“ Problem smjerće, z kotrymž so na koncu cyrkwinskeho lěta wosebje zaběramy a na kotryž swět wotmolwy njewě, hodži so jenož z wěru rozrisać. My tu nimamy žanoho dopokaza; ale my mamy wěstosć wěry z tym, štož je so jutry stalo. Jezus je žiwy, a my budžemy tež žiwi. „My budžemy wěčnje při Knjezu.“ Tak jednora je wěc, wězo nic za každého, ale za tych, kiž su tu na zemi stajnje při Knjezu byli a wostali, kotrymž běše „krej a prawdosć Chrystusu drasta, rjana, přistojna“.

Haj, či wostanu při Knjezu wěčnje. Tohodla mjenujemy poslednju nje-dželu — nic nježelu smjerće, ale nje-dželu wěčnosće. A z tutej našeje křescanskej nadźiji móžemy so wopravdže pokojić a tróštować, kaž je to tež před 100 lětami mały ratar Pětr Mlynk z Džiwočić, tehdom čily wuměnkár, činil, hdyž wón w swojim nazymskim spěwje pěsnješe:

Tak, kaž so rjane nalěčo
a lěčo bórže minje,
kaž přińdže potom nazymjo,
hdžež wšitko zaso zhinja:
Tak tež so naše žiwjenje,
ow člowječe, bórže pominja,
je zdžeržec njemóžemy.
Haj, jedne lěto po druhim
tu woteńdže, a my tež z nim
so rowej bližujemy.

A kaž tež člowjek nazymu,
hdžež zahinja wšo wšudze,
my tola wěstu nadźiju,
zo we nalěču budže
tež cyle Bože stworjenje
stać rjane, mlódnje, zelene,
hdyž slóncu wšitko zhrěje:
Tak z wěstosću tež wěmy my,
zo wěčnje při nim budžemy
a naš duch zbžnosć změje. La,

Tróštowani, zo bychmy tróštowali

Pawoła nuza

Pawoł bě chory muž. Kajkeho razu bě jeho chorosć, njemóžemy z wěstosću z jeho listow spóznać. Wjacekróć bě Boha prosyl, zo by tola tale nuza byla wot njeho wzata, ale podarmo.

Pawoł bě tróšta potřeby.

Ale chorosć wšak njebě Pawoła najwjetše čerpjenje. Swoju čelnu bědu wón jenož tak připódlja spomni. W 2. listě na Korintskich Pawoł cyly rjad swych čerpjenjow zestaja. Jako japoštoł Chrystusowy, jako předar Bóžeho ewangelija je wón čerpjeć měł.

waše a žnjeješe hidu. Dobroćiwosć wón wopokazowaše, a zlósc jemu činjachu. Wón so woprowaše, a wopor jeho žiwjenja z nohami teptachu. To su čěnosće!

Pawoł bě tróšta potřeby.

Najhórše nuzy pak jemu nastawachu z jeho wosadow samych. Runje z listow na Korintskich zhonimy wjele wo jeho dušnych nuzach. W Chrystusowej wosadze w Korinće bě tak wjele njedobreho. Tam nastachu wšelke skupiny mjez wosadnymi, kotrež so wadžachu mjez sobu. Wopit-

Klukš

Na morju so lódz rozlata, a wón dyrbješe cylu nóc a cyly džen wo swoje žiwjenje ze žołmami wojować. Wbohi Chrystusowy wotročk je měł na swych pućowanjach po kraju wjele wustac — w horcoće, zo jeho lačnosć čěsnješe, při wulkich rěkach, kotrež jeho potepić hrožachu, w pusćinach, hdžež bě wodnjo stysknje horco a w nocy smjerć zyma. Hłodu je tradał. Rubježnicy jeho wuslěkach. Wjele, wjele strachotow na njeho lakachu.

Čehodla dyrbješe Pawoł takle so z nuzami bēdžić? Je jeho poselstwo tajkich bēdow hōdne? Pawoł bě tróšta potřeby.

Tele nuzy wšak hišće njesu to najhórše. Japoštoł Pawoł, kotryž tola připowědaše Boži mēr, měješe tak wjele njeprěčelow. Wón sam njeje nikomu njeprěčelce zmysleny byl, ale Židža a pohanjo jeho surowje přescěhachu. Tři króć su jeho šwikali. Kamjenjowali jeho su. Do jastwa jeho mjetaču. Na spočatku 2. lista na Korintskich pisa, zo běchu hižom na smjerć přihotowani. Měnjeny drje je tamny zbžek w Efesu. Lubosć Pawoł předo-

stwo! Njepóćiwosć! Rozkory! Japoštoł dyrbješe Korintskich z wótrymi słowami šwikać. Korintskich Pawoł wučěše: Je-li što w Chrystusu, tón je nowe stworjenje. To stare je so minylo, hlaj, wšitko je so nowe sćiniło. A što wón widžeše? Hrěch a skaženosć! Njeje to k zadwělowanju?

Pawoł bě tróšta potřeby.

Bóh Pawoła tróštowaše

Nic wšak po čłowjeskich myslach. Tři króć bě Pawoł Boha prosyl wo wustrowjenje.

Podarmo!

Ně, nic podarmo!

Bóh jemu praješe: Dosć maš na mój hnadže. Přetož moja móc je w słabych móčna. Nětko Pawoł wědžeše, zo ma we wulkej čelnej slabosći Chrystusowu chwalbu připowědać. Nic wón, ale Chrystus bě we nim mócný. Pawoł nazhoni Boži tróšt.

Pohanjo a Židža hanjachu a přescěhachu Pawoła. Wón drje běše wjelekróć bity, ale tola nic zabity. Jeho kamjenjowachu a tola jeho njemorjachu. Bóh bě z nim. Wón drje běše chu-

Ekumeniski hósć na pačerjach

dy a bě tola wo wjele bohatši hač wšitcy druzy, zo móžeše wot swojeho bohatstwa šćedriwje wudželować.

Njeje to tróšt wot Boha?

Wjele slaboscow dyrbješe japoštoł šwikać pola swojeje Korintskeje wosady, ale wón pak tež zaso widzi, kak je tež tam Boží Duch na wšelke wašnje mójny. Kajke wjesele je Pawoł nazhonił z wosadu we Filipi. Ně, jeho próca njebě docyla podarmo. Plody swjateho Ducha we wšej dobroćiwosci, čistosci a swjatosci so bohaće jěwja.

To jeho tróštowaše, zo dale swěrnyje Boží ewangelij přédowaše.

Pawoł tróštowaše druhich

Chrystus je za nas ćerpił. Wón je samsne nuzy dyrbjał znjesć a hišće wjele hórše — a je tola swojemu njebjeskemu Wótcje poslušny byt hač do smjerće na křižu.

A my njedyrbjeli zwólniwi byt za nim kročić? Wšak tola wěmy, zo hdyž z nim wumrějemy, budžemy tež z nim žiwi. W.

ČSSR. Najstarši duchowny, kotryž hišće w službje stěji, je drje zawěsće kněz wyši rabi dr. Richard Feder z Brna. Wón je po Božej milosci mohl 26. 8. 1969 swoje 94. narodny swjećić. Wón hišće swoje zastojnstwo wukonja a pisa každy mjesac do židowskeho časopisa zawodny nastawk.

W 6. čísle čitamy jeho krasny nastawk, kotryž je rozswětleny z hlubokěj mudrosću. Zawodne słowa tutoho nastawka chcemy woćisć:

Jedne na každy pad nuzne, zo bychmy sej toho wědomi byli, zo smy Bože stworjenja, a tak žiwi byli, zo by njebjeski Wótc nad nami swoje spodobanje měć mohl.

My wěmy, što Wón wot nas žada:

zo bychmy jemu byli džakowni,

zo bychmy wěrnosc řečeli,

zo bychmy nadobni a poňni lubosće byli a dobroćiwi ze swojimi susodami,

zo njebychmy nič zleho, ale wjele dobrehu činili,

zo njebychmy nikomu nič zawidželi, ale wšem čłowjekam wšo dobre přeli,

zo bychmy pilnje džělali, sedmy džer pak wotpočowali,

zo bychmy so žiwjenja wjeselili a wšitkim ludžom přeli žiwjenje a wšo dobre, přetož wšitcy su Bože džěci.

Što na tym zaleži, hač su čłowjekoj bēteje, žolteje, bruneye abo čorneje barby?

Što na tym zaleži, hač so řeči česce, němsce, francosce abo jendželsce?

Što na tym zaleži, hač so modla w cyrkwjach abo w mošejach abo w synagogach?

Hlowna wěc je, zo bychy so čłowjekoj mjez sobu česćili,

lubowali

a derje so znjesli,

zo bychy jedyn w druhim widželi Božu stwórbu a byli mjez sobu w měrje žiwi.

Měr mjez čłowjekami je možny, a prócujmy so wo to, zo njeby ženje wjace na zemi žanych wójnow bylo.

Jednota Bratrska, september 1969

Farar Jan Niebauer bě z mandželskej k nam přišoł a při tym tež naše paćerske džěci wopytał. Wón jim powědaše ze swojeje českeje domizny. Džěci so jeho wjele prašachu, a wón jim sćerpliwyje wotmołwješe.

Farar Niebauer: „Kajkeho Čecha hižom znajeće?“

Džěci: „Jana Husa!“

N.: „Što wo nim wěsće?“

Džěci: „Jeho spalichu jeho wěry dla.“

N.: „Hdy?“

Džěci: „W léce 1415.“

N.: „Hdže?“

Džěci: „W Konstanzu při Boden-see.“

Farar Jan Niebauer porěča wo Janu Husu, kak je so tutón pobožny Praski profesor horił za čistosć a sprawnosć Božej cyrkwy. Jemu běše chudeho luda žel, kotryž cheyš z česćownosću k swojim duchownym horje zhladować a dyrbješe tak wjele sebičnosće a mazanosće pola nich widžec. Jan Hus so njeje bojał, hrěchi cyrkwy wotkryć a je wótrje šwikać. Za to bu spaleny 6. 7. 1415 w Konstanzu.

Naš hósć spominaše na husitske wójny 1419–1434. Jan Žizka a po nim Prokop běštaj wulkaj wjednikaj dobywarskeho husitskeho wójska. Nam wšak je so w šuli stajnje jenož z hrozou a zacpěwanjom powědało wo strašnych husitach a mało wo jich wulkich nabožnych a socialnych idealach. Bynjež nimale cyła Europa postany přećiw husitam, njemóžachu jich tola zlemić. Jich duchowna móc bě přewulka, dokelž wojowachu za wěrnosc a sprawnosc. Woni pak so mjez sobu rozkorichu. Z tym bě jich zrudny kónć přišoł.

Swěca wěry, kotruž bě Hus zaswěćil, drje njebě hišće hasnjena, ale dyrbješe so chowac. W léce 1458 zjednoćichu so Husowi duchowni potomnicy do wosebiteje wosady „Unitas fratrum — Jednota bratrow.“ Někto so wona mjenuje „Bratrska Jednota“.

Z tuteje Bratrskeje Jednoty je wušoł wučenc, kotrehož mjeno je mjez wučerjami cyleje Europy — snano cyleho swěta — znate: Jan Amos Komenski (1592–1670). Wo tutym wulkim synu českeho luda smy hižom wjacerkroč w Pomhaj Bóh pisali.

Farar Jan Niebauer: „Nó, džěci, někto so prašeje mje, štožkuli chceće. Ja chcu wam wotmołwić.“

Džěci: „Kak waša wosada rěka a hdže leži?“

J. N.: „Ja sym farar w Holešovje na Moravje. To je tam njedaloko toho města, z kotrehož něhdy rozeslachu črije marki „Bafa“ do wšeho swěta. Někto rěka tole město Gottwaldov.“

Holešov ma něhdže 12 000 wobydlerjow a njeje žane wosebje rjane město. Leži w runinje.“

Džěci: „Kak staj do Njeswaćidla přišloj?“

J. N.: „Smój z Holešowa přiběžaloj.“ Džěci: „O-o-o-ow! Přiběžaloj? Takle daloko?“

J. N.: „To tola daloko njeje! Z Budyšina z busom do Holešowa a potom hišće tón krótki puč do Njeswaćidla.“ Džěci so směja.

Haj, to je zajimawe: Holešov pola Njeswaćidla a Holešov na Moravje.

Džěci: „Kak wulka je waša wosada?“

J. N.: „Wona ma 400 dušow.“

Džěci: „Kak daloko je hač do najdalšeje wsy?“

J. N.: „Na 200 km. Holešov je ta jenička wosada Bratrskeje Jednoty na Moravje. Tuž su naši wosadni po cylem kraju rozbrojeni.“

Džěci: „Kak moža džěci na paćerje chodžić?“

J. N.: „Z dalokich kónćin njemóža džěci na paćerje jězdzić. Město paćerjow mamy „listostudij“. Ja jim listy pisam, a paćerske džěci mi pisomnje wotmołwjeja.“

Džěci: „Kak pola was kemši chodža?“

J. N.: „W Holešovje samym mamy na 90 wosadnych. Z nich su njedzelo 60 kemšach.“

Džěci: „To je wjele. To bychy w našej Njeswaćanskej wosady njedzelo na 2 000 kemši přińć dyrbjeji.“

Džěci: „Maće džěci?“

J. N.: „Haj, tři. Najstarša džowka je 22 lět stara a je w Hollandskej wudata. Syn, 20 lět stary, studuje 2. lěto bohosłowstwo. Mlódša džowka je lětsa abituru zložila a chce filozofiju studowac. Syn a mlódša džowka staj tu chwilu w Šwicarskej na prózdninach.“

Džěci: „Kak staj runje do Njeswaćidla přišloj?“

J. N.: „Ja so z wašim fararjom hižom léta dołho znaju. My waš Pomhaj Bóh čitamy a tuž smy wo wašim cyrkwiskim žiwjenju dosć derje wobhonjeni. Před 6 lětami nas waš farar w Potštejnje wopyta, hdžež běch prjedy za fararja. Někto sym zbožowny, zo směm wašu rjanu Lužicu zeznac.“

Džěci: „Wuknu waše paćerske džěci derje?“

J. N.: „Zwjetša tola. Druhdy wšak tež nic.“

Wosadny farar: „Farar Jan Niebauer je naš ekumeniski hósć. Što to rěka „ekumeniski hósć“?“

Džěci: „Wón je z wukraja.“

Farar: „Je každy wukrajan za nas jedyn ekumeniski hósć?“

Džěci: „Ně! Jenož, je-li křesćan.“

Farar: „Mohl snadž tež jedyn Njeswaćanski nas jako ekumeniski hósć wopytać?“

Džěci: „Každy katolik je mjez nami ekumeniski hósć.“

Džěci: „Knjeni fararka, chodžice wy tež do někajkeje služby?“

Fararka: „Haj! Pola nas dyrbja wšitke farske žony někajku zasužbu měć — ale nic wšak jenož farske žony. Ja na bance džělám.“

Naše paćerske džěci prošachu fararja Niebauera wo napisma džěci jeho wosady, zo bychy mohl z nimi listowac.

To běše za naše džěci zajimawa hodžina a za našuju lubeju hosćow najskerje tež. W.

W italskim měsće Napoli dyrbješe farar zwěsćić, zo w jeho cyrkwi padušij „džělaja“. Tuž přičini na cyrkwinych durjach tafličku z napisom: „Luba wosada! Bohužel so tu jenož jandželjo njemodla. Kedžubjete tohodla na swoje toški, možnje a fotoaparaty!“

Hdyž 27. ržownika 1969 Towarstwo narodneho muzeja w Praze (skupina za studij lužisko-serbskeje kultury) zarjadowa wječor k 85. narodnin prof. dr. Frinty, přednosowaše jeho wučomc doc. dr. Jan Petr wo žiwjenju a džěle jubilara. Jeho přednosk bu wočišćany w Přehledze lužisko-serbskeho kulturneho žiwjenja na nimale 60 stronach. Při tym awtor wjaceroć wuzběhuje, zo njezaběra so z cyłym džětom prof. Frinty, ale jenož z tym džětom, kotryž ma počah k Lužicy. To dawa spoznać, kak wulke a pilne je jeho džělo było. Styki k Lužicy su w poslednich polsta lětach z jeho mjenom zwjazane.

Antonin Frinta narodži so 14. 6. 1884 w Nowym Měsće nad Metuji. Po swych studijach bě w lětach 1907 do 1941 za profesora na šulach we wšěch městach, naposledk w Praze. Wón bě wučomc T. G. Masaryka, pozdžišeho prezidenta. Jako njewšědnje swěrný a kedźbliwy šuler wulkeho wučerja njeje jenož toho nahłady, ale tež wašnje jeho džěla přewzał. Kaž Masarykowe tak je tež Frintowe džělo wozjewjene w hoberskej ličbje wulkich a mjenšich přinoškow wšěch časopisow. Wón so zaběraše předewšěm ze slawistiku, ale tež z kulturnym a nabožnym žiwjenjom.

Prof. dr. Frinta bě katolskeho pochada, ale hižom za mlode lěta přestupi k ewangelskej wěrje a pozdžišo bě jedyn z twarcow Českosratskeje cyrkwy jako prócowar w ekumeniskim kruhu Kostnickoje Jednoty. Za čitarjow Pomhaj Bóh njeby wuznamne bylo. wšitke jednotliwe džěla jubilara mjenować. Njeh dosaha, hdyž rjeknjemy, zo bě w sorabistice šuler Adolfa Černeho a jeho naslědnik, zo je serbskemu ludej a jeho řeči wěnował trajacy zajim, zo to njeje jenož wědomostnje činił, ale bě wasobinsce z tehdy wuznamnymi mužemi zwjazany, kotřiž we Lužicy džěłachu na narodnym polu. Snano by móhl wo tym raz napisac do Pomhaj Bóh swoje dopomnjeća. To by bylo zajimawe čitanje. Tak někotre wobličo by před našim duchownym wóčkom so jeliwo.

Jako wuznamny slawist je prof. dr. Antonin Frinta stajnje měł zajim za najmjenši słowjanski narod. Najwobšěrnije džělo na tym polu je spis „Lužicy Serbj a jich pismowstwo“, Praha 1955. Tale kniha by sej zaslužila samostatne pohódnošćenje. To je taktřec literarny leksikon serbskeho pismowstwa.

Wysoki jubilej je prof. dr. Frinta dočakał w čelnej a duchownej čilosci. Hač do šědźiwych lět njeje jubilent přestał być „sokoł“. Porjadnje wón swoje čělo zwučuje a je tak žiwy po sokołskim hesle:

W strowym čěle —
strowy duch!

Hišće džensa wón pilnje džěla w mysli na lubowanu Lužicu. Hdyž je wšak po čěle Serbam zdaleny, tak je tola w duchu z nimi žiwy we wšěch jich radoscach a boloscach jako dobry swěrný, stary přečel. Mnozy z jeho přečelow a sobudželačarjow su hižom wot Boha z tutoho žiwjenja wotwoła-

ni. Prof. Frinta je hišće mjez nami, a z Lužicy sčelemy jemu wutrobne přeča, zo by Bóh Knjez jeho dale zohnował a jemu dał rjanu nazymu žiwjenja, hdyž hišće dawno nochce zložiť pjero a je polny planow. Njeh žnjeje hišće čěsćownosć a wobdźiwane nastupowaceje mlodeje generacije, kotraž widži, kak je Masarykowy a Černeho wučomc dale wuwil wotkazanje swojeju wučerjow.

Mnohe wukrajne wuznamjenjenja dopokazuja, kak sebi prof. Frintu wšudžom čěsća w džakownosći.

Bóh daž, zo by naš přečel hišće dołho mjez nami być a so radować móhl, zo je Lužica žiwa, zo je přečo hišće tak rjana ze swojimi lukami, lěsami a polem, kaž je była za čas jeho mladostneje zahoritose.

Michalska wasada w Budyšinje 350 lět stara

Na dnju Swj. Michała — 29. póznjenca — móžachmy wróco hladac na založenje Michalskeje wasady. Bohužel nam to móžno njebě w tym wobłuku, kaž to chcychmy. Naša Michalska cyrkej hišće přečo doporjedenja njeje. A tak smy přečo hišće hosćo w Tuchorskej. — Ale kak to tehdy běše? Z twarjenjom Michalskeje cyrkwy su po husitskej wójnje 1429 započeli. 1520 bě Boži dom tak dotwarjeny, kaž jón zwonka widžimy. Ale to běše cyrkej bjez wasady. A po 1520 so njemóžachu dojednac, hač ma so Boži dom ewangelskim Serbam přewostajic abo nic. Tuta zwada mjez Budysekej radu a Tachantstwom traješe 99 lět. Dnja 31. pražnika lěta 1619 bu w Praze nabožinska swoboda we wšěch rěčach wobzamknjena. Na to so Budyška rada schrobli, Michalsku cyrkej ewangelskim Serbam z Budyšina a wokolnych wsow přewostajic, kiž běchu hač dotal jenož hosćo Pětrowskeje wasady. Archidiakonus Anton Gommer poswjeći cyrkej w serbskej řeči. 29. póznjenca lěta 1619, na dnju Swj. Michała, bu Pětr Bräuer, něhdyši farar w Lubiju, jako přeni ewangeliski serbski farar zapokazany. Wo nim wjele njewěmy. Farar Mička piše, zo je Bräuer tu z fararjom jenož hač kónc lěta 1621 był, zo je 1. winowca lěta 1620, jako kurwjerch Jan Jurij I. Budyšin nadběhowaše, 5lětneho syna fararja kulka trjechiła a moriła a zo bu Bräuerjowy naslědnik farar Salomo Młynk z Bukec. Hdže a hdy je Pětr Bräuer zemrěl, njeje znate. Bräuerowy potomnik, něhdyši kantor we Wolkenburgu, wě ze swójbeje chroniki, zo je druhi syn Bräuera Křesćan, w lětach 1632—1643 diakonus w Merseburgu był.

Přenje wsy Michalskeje wasady běchu: Židow, Čichońca, Wownjow, Bórk, Nadžanecy, Wuricy, Hruboćicy, Boborecy, Hornja Kina, Přišecy a Šćijecy. W běhu lětstotkow je wasada chětro rostla do šěrokosće a dalokosće. 37 wsow a džětow města je do njeje zafarowaných.

Bóh chcyl dać, zo so bórže Michalska wasada zaso w Michalskej cyrkwy hromadže namaka.

P. A.

Budyšin. Alfred Łodny je njebohi. Z nim zhubimy swěrneho kemšerja, kiž je so z cylej wutrobu našeje serbskeje wasady džeržal. 3. awgusta bě hišće na kemšach. 7. septembra smy podarmo na jeho čakali, doniž njezhonichmy, zo je na smjerć chory. Krótkje hodžiny po woprawjenju je 9. septembra woči zandželił. 12. septembra je jeho serbska wasada na Tuchorju k rowej přewodžala. — Alfred Łodny běše 69 lět stary. Jako syn wučerja je so w Rakojdach narodil. Tam je lěta zbožowneho džěčatstwa přežiwił. W Šesowje je potom ratarstwo nawuknył. Wjele lět běše po tym tu a tam ratarski zastojnik, naposledk w Budyšinku. Po wójnje je w ratarskich zarjadach w Budyšinje džěłal a swoju zahrodu a dom w Budyšinje wobstaral, kiž běše wot nana namrěl. Při tym je přečo chwile měl, na serbske kemše přepršować, za kublanske a cyrkwinske dny wabić. Přečo běše mjez nami. Kak swěrnje je w Budyšinje Pomhaj Bóh roznošował! Nam wón pobrachuje. Pomhaj Bóh tež nam!

P. A.

Njeswaćidlo. „Pozdrawljawame was serdecno, gospoziča Wioleta Minčewa. Radwame se, čě ste idwali při nas. — Witamy was wutrobne, knježna Wioleta Minčewa. Radujemy so, zo sće přišla k nam.“ Takle postrowichmy lubeho hosća ze Sofije, kotryž je nam krasnje na piščelach hrał sobotu, 11. winowca.

To wšak je njewšědna wěc a skoro wěrje njepodobna, zo ze Sofije mohla pochadžeć wuměłca na piščelach. Stó wě, hač su w cyłym wulkim měsće ani jeničke piščele. Snano, zo ma tam někajka mała ewangelska abo romskokatolska wasada tajki instrument. Prawostawne Bože domy wšak su wšě bjez piščelow. Wasada tam sobu nje-spěwa, ale liturgija, to rěka cyla Boža služba, je wotměnjate spěwanje mjez duchownym a cyrkwinskim chórom.

Tuž tež w cylej Bolharskej njeje žadyn wučer za hraće na piščelach, ale Wioleta Minčewa je dyrbjala do wukraja so podać, zo by tam tole wumělstwo nawuknyła. Šěsć lět je w Praze studowala pola nam znateho prof. Reinbergera, pola kotrehož bě tež studowala Lubina Holanec.

Wioleta Minčewa hraješe kruchi wot Hauffa, Bruna a Bacha na dobre a eksaktne wašnje, zo sej hnydom doby wutroby připostucharjow. Rjane wobohaćenje piščeloweho koncerta bě arija wot Händela za sopran (kantorka Fehrowa) a husle (kantor Fehr) z přewodom piščelow.

Z wutrobnym džakom a najlěpšimi přečemi so rozžohnowachmy z lubej wuměłcu. Njeh su přenje wulke piščele w Sofiji bórže natwarjene, zo by Wioleta Minčewa mohla swojemu ludej pokazać, što je w cuzbje nawuknyła.

Na wiždane! (bolharsce)

Na shledanou! (čěsće)

Auf Wiedersehen!

A rivederci! (italisce; luba Bolharska čanka je tež trochu italce powuknyła)

Božemje!

W.

355 lět ewangelsko-lutherska wosada Klukš

Njedawno so dohladach, zo je naša wosada w tutym lěće 355 lět ewangelsko-lutherska. To je zawěšće skladnosć, ze zańdzenosće a přitomnosće pisac. Sym to hižo za pačerske dźěci činil a při tym chroniku přeładla. Bohužel njeje wjele materiala z lěta 1614 tam namakać, dokelž je so fara w lětach 1680, 1792 a 1830 wotpalila.

Tola to je prawje, zo je Klukšanska wosada w lěće 1614 k lutherskej wěrje přistupila. Hižo běchu wšitke wokolne wosady ewangelske, jako so ryčerkublerjo w Klukšu, Lichanju a Kupoji na stronu reformacije stajichu. Wěra bě knježa wěc. Knježa w Klukšu běchu 1614 v. Nostitz, na kotrychž hišće džensa někotre rowne kamjenje w našej cyrkwi dopomnja. W Lichanju bě z knjezom swójba v. Gersdorff. Napřečo klětce Klukšanskeje cyrkwy je epitaf, kiž je někajki šuler Lukaša Cranacha — slawného molerja — za swójbu namolował. Džensa je tuta debjenka nimale wot ćerwjow zežrana.

Prěni ewangelski farar bě Handrij Gazerus abo Kocor (1614–33 w Klukšu). Wón bě so tu 1614 zapokazał, nimale 100 lět po tym, zo bě dr. Měrćin Luther swoje 95 tezow 1517 w Wittenbergu wozjewil. Tak někotryžkuli swěrný serbski farar je tu skutkowal. Mjez nimi steja Křescan Faber (1731–48), kiž je wot 1742–48 lačansku šulu za wučerjow a fararjow nawjedował, Jan Gottfried Kühn (1748–1763), kiž je serbsku rěč hakle nawuknyl a potom samo pospytał, nowy a lěpši přeložk Biblije Serbam dać, a Jan Křižan (1926–51), kiž je nam jara wučenu knižku „Ze Serbow zańdzenosće“ dał. Na druhim farskim měsće skutkowaše wot 1832–35 naš lubowany Handrij Zejler jako diakon.

Sym tu 17. serbski ewangelsko-lutherski farar a mam něšto do chroniki jubilejného lěta napisac.

Wobličo wosady je so zwonkownje a znutřkownje dale změnilo. Wjesele mamy, zo je lětsa mloda žona do diakonata začahnyła, kiž chce džěla kantorata přewzać. Bóh njech wosadu přez džělo knjenje Lenzoweje žohnuje. Do druheho bydlenja smy knjeza Gerharda Wödela a jeho žonu Angeliku rodženu Guthec wzali. Wonaž chętaj tež we wosadze skutkowac. Bóh daj tež jimaž lubosć za tutu wosadu do wutroby.

Wosebity dar do jubilejného lěta je skónčenje zwonkowneje renowacije kantorata (stareje šule). Dnja 11. 10. dokónčichmy z knjezom Hanwaldom z Lěskeje, knjezom Stephanom z Wotpočinka, knjezom Schmidtom z Klukša a knjezom Jatzku tutón twar. Što smy so tam dračowali! Wulka je naša wosada, ale malo je džělaćerjow do džěla cyrkwy.

Tohodla wosebje wutrobny džak, kiž su samo wot so tutu naležnosć podpěrali. Tež čestne městno Sanderec-Schmidtec a Jatzkec swójbomaj, kiž stej so za dobro ćěla twarcow stari. Z džakownosću hladamy tež na twarskeho mištra Domašku a na knjezow Rössela a Glauscha ze Zđerje.

Zo je so znutřkowna situacija tež změnila, pokaza nam wuslědk žnjow-

wodžakneho swjedženja. Wosada naddawa 4 188,34 hr. Na 700 žnjowodžaknych listow je so wudało a 301 so wróćo přinjese. Tak so wobdžěli 42,2 proc. wosady, ale na bohate wašnje.

Hladamy z džakownosću na 355 lět wroćo a hladamy z wjesolosću do přichoda. W Połpicy budu nam za nabožinu rumnosć w cyrkwi přiřadowac. W Kupoji je nam knjeni Rašcyňa rumičkaj za nabožinu přewostajila, w kotrymajž chcemy so tež z mlodej wosadu schadžowac.

Klukšanska wosada was wšitkich lubje strowi. P. W.

Bratrowska lubosć

Před dawnym časom wojowachu bohaći knjezojo města Venedig lěta dołho z Turkami. Hdyž padny jedyn z Venedigskich wojakow do turkowskich rukow, bu w Konstantinopelu předaty do wotročstwa. Hdyž pak Turk přinđže do rukow Venedigskich, bu w Italskej předaty do wotročstwa.

Tak bě w italskim měsće Livorno žiwy turkowski wotročk. Po dołhich lětach swojeho wotročstwa bě sej nalutowal sto dukatow a přinđže z nimi k Livornskemu měščanosće. Wón sej žadaše, zo by za jeho sto dukatow był jeho bratr z wotročstwa pušćeny, kotryž bě na samsne wašnje w Livornu za wotročka.

Měščanosta so spodžiwa a woprašo so wotročka, čehodla nochce radšo sebje samoho wukupić z wotročstwa.

Turk wotmolwi: „Mój bratr je slabši a mjenje strowy. Ženje njeby so jemu poradžilo, telko nalutowac, zo by so mohl sam wukupić. Hdyž pak budu ja hišće někotre lěta džělać, sebi zaso tak wjele nalutuju, zo móžu so wukupić z wotročstwa.“

Hdyž wo tym někajki nadobny a bohaty muž w Livornu zhoni, njelutowaše wón pjenjez, zo by mohl tamny nadobny Turk so hromadže ze swojim bratrom do swojeje domizny wróćić.

Bratrowska lubosć bě wobeju wuswobodžila.

Bratrska Jednota, R. J. Vonka

„Egoist“

Tak rěka přenja serbskorěčna hra, kotruž Němsko-Serbske ludowe džiwadlo při započatku noweje hrajneje doby poskići. Spisowacel Franc Freitag je w tutej nowočasnej wjesolej hrě swoje žiwjenske nazhońjenja kotrejž je sam w praktiskim žiwjenju jako formowar, jako ratarški džělaćer a pozdžišo jako wjesnjanošta hromadžil, zwuraznil. Na jewišću widžimy naš džzensniši wjesny swět, swět prodrustwow a kooperacijow, a čłowjekow našeho časa na kraju, hdžež su čłowjekoj, čłowjeske wašnje so pokazuje. A tajke čłowjeske slabosće awtor z dobrym humorom šwika. Egoizm wostanje egoizm, tež hdyž chce předsyda Edi Kühn ze swojim brigaděrom z tym cyłkej služić. Wón, tutón předsyda prodrustwa, bu wulkotnje předstajeny wot Jurja Kostorža, lawreata Myta Čišinskeho. Jemu steji na jewišću napřečo Hilda Damerec, in-

teligentna předsyda prodrustwa sudodneje wsy, z kotrejž dyrbi kooperowac, štož pak ze sebichnych přičin rady njeha a skónčnje tola čini, dokelž je do wulkich wuskosćow přišoi. Tutu žónsku hłownu ról hrajše na wuznamne wašnje Hanka Mikánowa. Tež družu hrajrjo su sej najwjetšu prócu dali. Škoda, zo njebě při premjerje wjace Serbow. My móžemy a chcemy sej rady tež tajku modernu hru w našej maćeršćinje wobhladowac, wšo jedne hač bychmy sebi wšitke jednotliwe dyпки a sceny chwalili abo nic! La.

Njeswaćidlo. Naša wosada měješe 18. njeđzelu po swj. Trojicy (5. 10. 1969) zaso jedyn wosebity swjedžen. Na 70 pozawnistow bě so pola nas z Budyskeje efrije zešlo, zo bychy zhromadnje k Božej česći a k radosći wosadnych piskali.

Z bliskich wosadow, z Rakec, Minakała a Hodžija běchu přišli. Najwjace bě jich z Budyšina, z Pětrowskeje a Michalskeje wosady, ale tež z Chróstawy a Hrodžišća tu běchu. Jara so wjeselachmy, zo móžachmy tež swojich znatych dujerjow z Barta a Poršic witać. Hižom sobotu běchu pozawnowy swjedžen zahajili z piskanjom w Zarěču, we Łuzeh, w Šešowje a w Njeswaćidle. Tuž bě zahe dosć znate, zo mamy lubych hosći.

Dopołdniše kemše w Njeswaćidle a w Zarěču dostachu prez pozawnistow swój wosebity a mócný charakter. Krasna pak bě popołdniša nutrnosć! Lubym dujerjam wutrobny džak!

Wukrančicy. Na mjezynarodnym kursu Instituta za serbski ludospyt w pražniku tutoho lěta w Budyšinje wobdžěli so tež knjeni prof. Lillie Moerbe-Caldwell z Bridge-City w Texasu (USA). Wona je potomnica serbskich lutheranow z Wukrančanskich a Klětnjanskich kónčin, kotřiž wosrjedz zańdženého lěstotka pod duchownym Janom Kilianom do Texasa wupućowachu a tam koloniju Serbin založichu. Dołho wuchowa sebi wosada swoje serbske wašnje. Doniž bě serbski předar namakać, je so tam tež hišće serbsce předowało. Z domizny běchu sej wupućowarjo zwón sobu wzali jako „domjacy hłos wěry“. Wón džensa wisa w seminarje Missouri-synody w Austinje (Texas). Zajim za staru domiznu je mjez potomnikami Serbow přeco hišće mócný.

Knjeni prof. Moerbe-Caldwell je někotre knihi wo Serbach w Americe spisala a je ze stawiznami wupućowarjow derje znata. Wjesola a hnuta bě nětk ze swojim mandželskim domiznu swojich přjedownikow wopytała a widžala džzensnišich ewangelskich Serbow. Tutón wopyt bě za wšěch hnujace dožiwjenje. Eckert

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jonkróć za mjesac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjadowuje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2811)